

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е № 15

София, 12 декември 2024 г.

Конституционният съд в състав:

Председател: Павлина Панова

Членове: Надежда Джелепова

Атанас Семов

Красимир Влахов

Янаки Стоилов

Соня Янкулова

Борислав Белазелков

Десислава Атанасова

Галина Тонева

Сашо Пенев

Невин Фети

при участието на секретар-протоколиста Росица Симова разгледа в закрито заседание на 12.12.2024 г. конституционно дело №31/2024 г., докладвано от съдия Атанас Семов.

Производството е по чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на Република България във фазата на произнасяне по допустимостта на искането на основание чл. 19, ал. 1 от Закона за Конституционен съд (ЗКС).

Конституционното дело е образувано на 07.10.2024 г. по искане на 28-и състав на Софийския районен съд за обявяване на противоконституционност на чл. 130, ал. 2 в частта „като първа инстанция“ и на чл. 133, ал. 2, изр. второ от Закона за адвокатурата (обн. ДВ, бр. 55 от 2004 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 17 от 26.02.2021 г.; ЗА).

Разпоредбата на чл. 130, ал. 2 ЗА гласи: „Решенията на Висшия дисциплинарен съд като първа инстанция подлежат на обжалване чрез Висшия дисциплинарен съд до Върховния касационен съд в 14-дневен срок от постановяването им по реда на чл. 7, ал. 7.“. Според вносителя тази разпоредба противоречи на чл. 117, ал. 2 и на чл. 119, ал. 1 от Конституцията. Разпоредбата на чл. 133, ал. 2, изр. второ ЗА гласи: „Глобата се събира в полза на адвокатската колегия.“. Според вносителя тази разпоредба противоречи на чл. 4, ал. 1, на чл. 117, ал. 2 и на чл. 119, ал. 1 от Конституцията.

Конституционният съд, за да се произнесе по допустимостта на искането, взе предвид следното:

Искането е направено от оправомощен да сезира Конституционния съд субект по чл. 150, ал. 2 от Конституцията.

Предмет на искането е установяване на противоконституционност на закон, което е правомощие на Конституционния съд съгласно чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията.

Конституционният съд не се е произнасял с решение или с определение за недопустимост по предходно искане със същия предмет, поради което не е налице отрицателната процесуална предпоставка за неговата допустимост по чл. 21, ал. 6 ЗКС.

Искането е съобразено с изискуемите от чл. 17, ал. 1 ЗКС и чл. 18, ал. 1 и 2 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд (ПОДКС) форма и реквизити.

По смисъла на чл. 150, ал. 2 от Конституцията законовата разпоредба, чието съответствие с Конституцията се оспорва от сезиращ съд (съдебен състав), трябва да е приложима по конкретно дело, висящо пред него, и без отговора на поставения пред Конституционния съд въпрос сезиращият съд да не е в състояние да осъществи

конституционносъобразно правосъдната си функция (Определение №2/2024 г. по к.д. №8/2024 г.).

Конституционният съд е последователен в разбирането, че „въпросът за конституционносъобразността на приложимия по висящото дело закон, независимо от модела на конституционно правосъдие, винаги има преюдициален характер – такъв въпрос не би имало мотив да се поставя и решава, ако отговорът на същия няма да има ефект за разрешаването на правния спор, по повод на който е сезиран Конституционният съд“ (Тълкувателно решение №3/2020 г. по к.д. №5/2019 г., и впоследствие в Определение №2/2024 г. по к.д. №8/2024 г., определение №3/2024 г. по к.д. №6/2024 г.).

В Определение №6 от 2024 г. по к.д. №19/2024 г. Съдът е посочил ясно: „Задължително условие за допустимост на искане, основано на чл. 150, ал. 2 от Конституцията, е оспорената пред Конституционния съд разпоредба от закон да е от значение за изхода на конкретното съдебно производство, т.е. за разрешаване на конкретния правен спор/дело“. Съдът е изяснил и какво следва да се разбира под „приложим закон“: всяка законова разпоредба, която е действаща и обективно годна за прилагане като източник на право по конкретното дело, по което съдът, сезиращ конституционната юрисдикция, трябва да се произнесе. Произнасянето на конституционната юрисдикция има смисъл само ако може да бъде взето предвид от сезиралата го юрисдикция, поради което съдебен състав би могъл да поиска установяване на противоконституционност само на разпоредба от закон, която има пряко отношение към предмета на разглеждания от него спор (определение от 29.03.2014 г. по к.д. №4/2014 г., Определение №5/2022 г. по к.д. №12/2022 г. и посочените в Определение №2/2024 г. по к.д. №8/2024 г.).

Конституционният съд не е обвързан от преценката на сезирация съд за приложимото право и сам преценява компетентността си да се произнесе по искане, с което е сезиран (чл. 13 ЗКС, в този смисъл Определение №2/2010 г. по к.д. №17/2009 г., Определение №2/2022 г. по к.д. №15/2021 г. и Определение №6/2022 г. по к.д. №13/2022 г., Определение №5/2024 г. по к.д. №12/2024 г.). Съдът е подчертал в Определение № 2/2024 г. по к.д. №8/2024 г., че „сезирането трябва да е не само възможност, а необходимост, произтичаща от конкретното дело, което означава, че без отговора на поставения въпрос сезирацият съд не е в състояние да осъществи конституционносъобразно правосъдната си функция“.

В конкретния случай Съдът е сезиран във връзка с частни граждански дела № 36321/2024 г. и № 36337/24 на Софийския районен съд по искане от Софийската адвокатска колегия за издаване на заповед за незабавно изпълнение на решение на дисциплинарния съд при Софийската адвокатска колегия, с което е наложено наказание „глоба“. Това производство пред Софийския районен съд се води на осн. чл. 418 от Гражданския процесуален кодекс (обн. ДВ, бр. 59 от 20.07.2007 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 67 от 09.08.2024 г.; ГПК).

Допустимостта на искането относно разпоредбата на чл. 130, ал. 2 ЗА е обусловена от преценка за нейната пряка приложимост по делата, във връзка с които е направено искането (което впрочем не съдържа съображения относно приложимостта на посочената разпоредба в производствата пред сезирация съдебен състав). Съдът отбелязва, че дори в тази му част искането да поставя конституционен въпрос за тълкуването и прилагането на посочената разпоредба в контекста на необходимостта да се гарантира конституционно признатото (чл. 56 от Конституцията) право на достъп до съд при засягане на правата и

законните интереси на гражданите и юридическите лица, този въпрос не е относим към предмета на разглежданите от сезирация съд дела. Според чл. 145 ЗА принудителното изпълнение на решението, с което е наложено дисциплинарно наказание глоба, се допуска по искане на адвокатската колегия по реда на чл. 418 ГПК. В това производство съдът проверява наличието на редовно от външна страна основание за издаване на заповед за незабавно изпълнение и изпълнителен лист – т.е. наличието на решение на съответния дисциплинарен съд за налагане на дисциплинарно наказание „глоба“. Приложимостта на законовата уредба на заповедното производство в случая обаче означава, че независимо от допуснатото незабавно изпълнение длъжникът, срещу когото е издадена заповед за незабавно изпълнение, може да подаде възражение, при което кредиторът следва да предяви иск за съществуване на вземането. В такъв случай именно в исковото производство ще подлежи на изследване въпросът дали решението на дисциплинарния съд е влязло в сила (преценката за наличието на основание за ангажиране на дисциплинарна отговорност на адвоката се проверява по пътя на обжалването) и в този смисъл разпоредбата на чл. 130, ал. 2 ЗА би могла да бъде тълкувана и прилагана едва в това производство. Съдът намира за необходимо да отбележи, че в конкретния случай, според изложеното в самото искане, и по двете частни граждански дела решенията на първоинстанционния дисциплинарен съд са влезли в сила като необжалвани, поради което неприложимостта на посочената разпоредба от Закона за адвокатурата следва и на това самостоятелно основание.

Оспорената разпоредба на чл. 133, ал. 2, изр. второ ЗА относно това, че именно адвокатската колегия е титуляр на вземането за глобата, също не е приложимо право в заповедното производство, в което се изследва от външна страна един документ, според който адвокатската колегия е

титуляр на вземането. Преценката дали съответната адвокатска колегия е титуляр на вземането за глоба е относима към евентуалния исков процес за съществуване на вземането, тъй като е въпрос на материална легитимация на ищеца.

В заповедното производство съдът не проверява дали претендираното вземане съществува, а съгласно чл. 411, ал. 2, т. 2 ГПК преценява дали актът, който го поражда или удостоверява, не е нищожен поради противоречие със закона или с добрите нрави, в който случай може да откаже да постанови незабавно изпълнение и да издаде изпълнителен лист.

Поради изложеното оспорените с разглежданото искане разпоредби на чл. 130, ал. 2 в частта „като първа инстанция” и на чл. 133, ал. 2, изр. второ ЗА нямат правно значение за решаването на делото по същество. Въпросите в искането стоят извън предмета на производството пред сезирация съдебен състав. Основанието за отправяне на искане по чл. 150, ал. 2 от Конституцията е не даването на консултативни становища по хипотетични въпроси, които евентуално биха могли да възникнат в един или друг контекст, а необходимостта сезирация съдебен състав да бъде подпомогнат за ефективно и конституционносъобразно решаване на конкретно съдебно дело. В рамките на предвиденото в чл. 150, ал. 2 производство между конкретното съдебно дело и законовата разпоредба, чиято конституционносъобразност се оспорва, трябва да има такава връзка на обективна необходимост за решаването на делото от сезирация съдебен състав, че без произнасяне на Конституционния съд да е невъзможно той да осъществи конституционносъобразно правосъдната си функция. В конкретния случай поради установената по-горе неприложимост на оспорените законови разпоредби в производството

пред сезирация съд такава връзка не е налице и затова искането е недопустимо.

По изложените съображения и на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията и чл. 19, ал. 1 ЗКС Конституционният съд

О П Р Е Д Е Л И:

ОТКЛОНЯВА искането на 28-и състав на Софийския районен съд за обявяване на противоконституционност на чл. 130, ал. 2 в частта „като първа инстанция” и на чл. 133, ал. 2, изр. второ от Закона за адвокатурата (обн. ДВ, бр. 55 от 2004 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 17 от 26.02.2021 г.).

Прекратява производството по к.д. №31/2024 г.

Връща искането на вносителя заедно с препис от определението.

Председател:

Павлина Панова

Членове:

Надежда Джелепова

Борислав Белазелков

Атанас Семов

Десислава Атанасова

Красимир Влахов

Галина Тонева

Янаки Стоилов

Сашо Пенев

Соня Янкулова

Невин Фети